Girona dibuixada per Galdós

En relació amb el viatge de Pérez Galdós a Girona, que és una de les qüestions bàsiques del treball de Carles Bastons, ens ha semblat oportú de completar les seves dades amb les que va aportar Joaquim Pla i Dalmau en el seu article «Un esborrany del plànol de Girona» fet per Pérez Galdós, publicat en el suplement dominical del Diari de Girona del 17 de març de 1991 dins una sèrie dedicada a la iconografia incògnita gironina. Transcrivim a continuació els paràgrafs essencials d'aquell article, com a acompanyament i explicació del plànol dibuixat per Galdós que, per gentilesa del mateix Joaquim Pla, podem oferir per primera vegada en una reproducció completa.

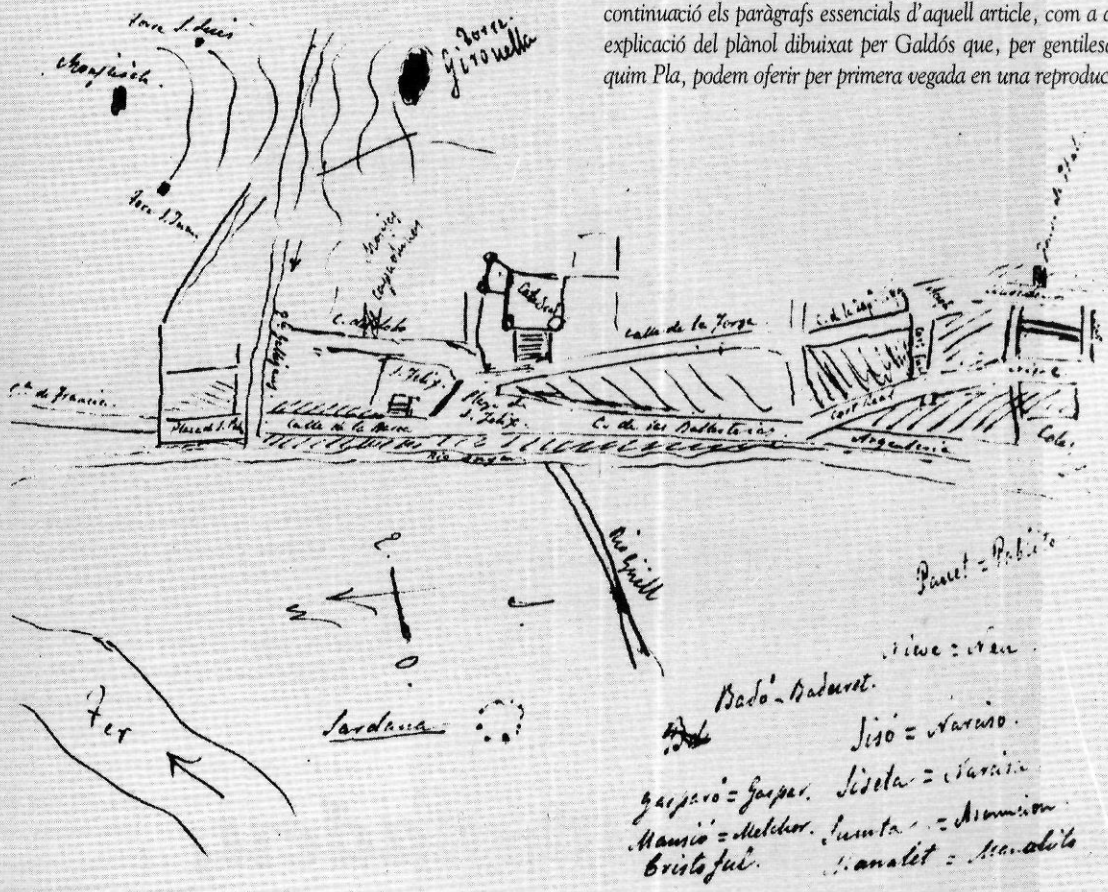

La creença que Pérez Galdós va escriure el llibre sobre Girona «d'oïda», com diuen els músics, és general i relativament ben acceptada si es té en compte que tota la sèrie d'Episodis no pretén ser altra cosa que «història anovel·lada, breu i amena» escrita, això sí, amb veritable passió patriòtica.

Una troballa, però, feta per l'amic Benet Julià, metge i investigador, ha vingut a modificar l'opinió generalitzada i a confirmar un record que tenia el meu pare, Joaquim Pla i Cargol, probablement tramès pel Sr. Almeda, i que donava per cert que Benito Pérez Galdós va venir a Girona quan estava preparant el seu «Episodio Nacional» sobre la nostra ciutat. Afegia el meu pare que havia fet una estada molt curta: una dia o dos que, evidentment, no foren els suficients per arribar a conèixer amb detall tot l'escenari on devia transcórrer l'episodi.

La troballa feta per l'amic Benet Julià ha consistit a descobrir, en un llibre que formava part de la biblioteca del seu sogre, el Mestre Civil, un croquis de la part antiga de Girona, amb anotacions complementàries, traçat, personalment, per Benito Pérez Galdós. El llibre es titula: *Galdós* i forma part d'una col·lecció titulada «Los Gigantes» que publicà l'Editorial Prensa Española l'any 1972. En una de les primeres pàgines d'aquest llibre es troba, reproduït, el croquis fet per l'escriptor amb el peu següent: «Pérez Galdós cuidaba para sus episodios nacionales tanto la documentación histórica como la localización de sus escenarios. Este plano, trazado por él, con los nombres y diminutivos catalanes de sus personajes, sirvió para la preparación de *Gerona*». Tenim la satisfacció de reproduïrlo en aquesta pàgina. L'autenticitat de l'esborrany de Galdós és inqüestionable.

L'aspecte grafològic de les anotacions correspon exactament al tipus d'escriptura de l'autor. El tipus de dibuix és el mateix que utilizà en uns esbossos que va fer per a l'escenari d'*El abuelo* o la decoració de *La loca de la casa*. També es correspon, sens dubte, amb un dibuix que va fer a Canàries l'any 1861 i que representa un paisatge de riu, amb personatges dalt d'una barca i edificacions al fons. He tingut la sort de poder examinar tots aquests dibuixos (reproduïts en la mateixa obra) i puc donar fe que tots són fets per la mateixa mà. I també puc deixar constància que Pérez Galdós, dibuixava força bé.

Tornant al croquis de Girona, malgrat les deficiències de la seva reproducció, pot observar-se que assenyala la situació de Montjuïc, la torre de Sant Joan i la de Sant Lluís, la traça dels rius Ter, Onyar, Güell i Galligants, les situacions de la Catedral, Cort Reial, Argenteria i les places de Sant Pere, de Sant Feliu i de les Cols. En el mateix full de paper que utilitzà per fer el croquis es troben unes anotacions ben suggeridores: una rodona feta amb puntets que va acompanyada de la llegenda «sardana» i un seguit de noms de pila catalans amb la seva traducció al castellà. Així: Pauet-Pablo; Neus-Nieves; Siso-Narciso; Siseta-Narcisa; «Sunta»-Asunción; Gasparó-Gaspar; Nansió-Melchor; Manalet-Manolito; «Cristòfol»-Cristóbal; Vadó, Vaduret-Salvador...

Joaquim Pla i Dalmau